
SAVUSAUNAN KIUKAAN LÄMMITYSOHJE

Savusaunan lämmittämisestä ja huoltamisesta saisi kirjoitettua pitkän ja yksityiskohtaisen artikkelin. Tässä yhteydessä keskitymme kuitenkin vain pääkohtiin. Jokainen sauna on yksilö ja sitä tulee kohdella sen erityispiirteet huomioiden.

Savusaunan lämmityksessä on monia koulukuntia mm. lämmityspuiden suhteen. Yhteenvetona voisi kenties todeta, että valitaan sellaiset kuivat lämmityspuut, jollaiset löytyvät halutaan muistaen poistaa koivupuusta ylimääräiset tuohet nokeentumisen ehkäisemiseksi (tuohi nokeaa pahiten.)

HUOMIOITHAN puun kokoluokan, sääntönä; miehen ”ranteenpaksuinen” puu antaa parhaan lopputuloksen.

Lämmityksellä on pääasiallinen tarkoitus lämmittää kiuas kuumaksi, ei saunatilaa. Yleisesti taas puhutaan oven pitämisestä auki lämmityksen ajan. Tarkoitus on saada saunatilaa viileämmäksi, ettei ”pylly pala” lauteilla.

Oven auki pitämisessä on huomioitava tärkeä seikka, kuinka paljon ovi antaa lisää korvausilmaa palamiseen ja tärkein, ohjaako tuo lisäilma liekin suuntaa kiukaassa esim. kiukaan takaosaan. Esim. kova tuuli oven suunnasta ohjaa palamista ehkä väärin. Ja myös huomattava ovi ei ole palokaasujen virallinen reitti ulos! (Oikeankokoiset räppänä ja lakeinen ovat savun poistotiet)

Avataan saunan ulkopuolelta oikeat/riittävät korvausilma-aukot, tyynen puolelta!

Varmistetaan ennen sytyttämistä sisätila, ei palavia materiaaleja ylhäällä lauteilla, taikka kiukaan lähistöllä, jotka saattavat aiheuttaa palovaaran.

Ensi SAMMUTUSKALUSTO on lähettyvillä saunan ulkopuolella ja kunnossa.

Olethan tyhjentänyt ennen lämmitystä tuhkapesän entisistä hiilistä.

Asetetaan puut tasaisesti tulipesään, enintään puolet tulipesän korkeudesta.

Puiden sytytys; joko päältä taikka alta. Joidenkin tutkimusten perusteella päältä sytytys on vähempipäästöinen, kuin alta sytytys.

Itse lämmitys on jatkuvaa hyvän tulen ylläpitoa jolla saavutetaan mahdollisimman lyhyt lämmitysaika. Lämmittäjän seurattessa jatkuvasti palotapahtumaa lähettyviltä voidaan ennakolta estää mahdolliset paloturvallisuusongelmat (tulenlieskat nousee kiukaassa kivien läpi.)

Pidetään puumäärä tasaisesti alle tulipesän puolen välin. Riittävä veto tulipesässä on tärkeää. Jatkuvalle tulen ylläpidolle saadaan kiuaskivien lämpötila olemaan nousujohteinen. Jos tuli pääsee hiillokselle kivien lämpötilan nousu lakkaa, Tasainen tuli koko tulipesässä antaa tasaisesti lämpöä kivipesään. (Huomio tulipesän ja kivipesän välissä olevan ”nielun” muoto.)

Kun kivipesän yläosassa alkaa kivet hiukan punoittaa olemme loppusuoralla lämmityksessä. On aika fiilistellä ja lisätä ”aromipuut” antamaan omansa. On viimeisen pesällisen aika. Tuohon pesälliseen käytämme pieniä puita, jotta saadaan kuumen huippu loppuun.

Suljemme tulipesän luukun ilmavirtauksen estämiseksi kivipesään, samoin muut mahdolliset polttoa tehostavat kiukaan ilmareiät. Suljemme mahdollisen kiuaskannen tai laitamme ”palopeiton kiukaan päälle. Aloitamme kiukaan siintymisvaiheen (0,5-2 h riippuen kiukaan koosta) Siintymisvaiheen aikana kivien ”punoitus leviää kivipesässä ja kuumuus (+400-450C) polttaa ylimääräiset noet pois kiuaskivistä. Siintymisajan jälkeen poistamme tarkasti irtonaiset tuhkat pois kiukaasta turvalliseen kannelliseen tuhka-astiaan.

Siintymisen jälkeen HEITÄMME tasaisesti pintakiville ”nokilöylyt”. Nokilöylyjen heitossa voimme käyttää jopa kuumaa vettä muistaen kuitenkin vaihtaa löylyvesi tuleville saunojille lämpimäksi (ei polttavaksi).

Nokilöylyjen tarkoitus on poistaa kiukaan sisässä oleva irtonainen noki.

Kun saunatila on puhdistettu irtonoesta ja lauteet asetettu valmiiksi saunojille, nautinto on valmis!

Vanha perinteinen tapa on luoda löylyä. Pitkävartiselle löylykauhalla kaadetaan pikkuhiljaa löylyvettä kiukaassa saamaan paikkaan. Ei heitetä! Seuraavan kaadon paikaksi valitaan erikohta kiukaasta. Haetaan löyly sieltä kiukaan pohjakivistä asti! Löylyä luodessa huomioidaan kanssasaunojat tasapuolisesti!

Sauna on kaikille nautintojen paikka!

Saunamestarit

Pekka Paasonen ja Pentti Hakala 16.9.2020